

Sygn. akt III AUa 236/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Małgorzata Pasek
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2017 r. w Lublinie

sprawy J. B.

z udziałem Stowarzyszenia (...) w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o stwierdzenie nieważności decyzji

na skutek apelacji wnioskodawcy J. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 26 listopada 2015 r. sygn. akt VII U 991/15

oddala apelację.

Elżbieta Czaja Małgorzata Rokicka - Radoniewicz Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 236/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 83 ust., art. 83a ust. 2 oraz art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 – j.t.) w związku z art. 156 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 roku, poz. 267 – j.t.), odmówił J. B. stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 18 maja 2011 roku, nr (...) o odmowie zwrotu nienależnie opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego i Fundusz Pracy. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł okoliczność wniesienia odwołania przez J. B.

od decyzji z dnia 18 maja 2011 roku oraz toczenia się postępowania odwoławczego. Nadto Zakład podniósł, odnosząc się do zarzutu braku podstawy prawnej rozstrzygnięcia z dnia 18 maja 2011 roku, że przepis art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zawiera jedynie przykładowy katalog indywidualnych spraw rozstrzyganych przez organ rentowy w formie decyzji administracyjnej, a sprawa o zwrot nadpłaty składek – mając na uwadze przepis od art. 24 ust. 6a do art. 24 ust. 6g ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest indywidualną sprawą wynikającą z przepisów ustawy systemowej w rozumieniu art. 83 ust. 1 tej ustawy.

W odwołaniu pełnomocnik J. B. wnosił o zmianę decyzji z dnia 30 marca 2015 roku poprzez zobowiązanie organu rentowego do usunięcia z obrotu prawnego decyzji z dnia 18 maja 2011 roku, wydanej w przedmiocie odmowy zwrotu nadpłaty składki bez podstawy prawnej. W uzasadnieniu pełnomocnik podniosła, że wskazany w decyzji z dnia 18 maja 2011 roku przepis art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie stanowi podstawy prawnej do wydania decyzji o odmowie nadpłaty składki, którego treść odwołuje się do ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także do umarzania należności z tytułu składek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

Decyzją z dnia 18 maja 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. B. zwrotu z tytułu nienależnie opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego i Fundusz Pracy. Od wskazanej decyzji w dniu 7 czerwca 2011 roku ubezpieczony wniósł odwołanie, w związku z rozpoznaniem którego przez Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych aktualnie toczy się sprawa o sygn. akt VII U 531/12 w przedmiocie zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.

Na posiedzeniu w dniu 11 marca 2015 roku w ramach rozpoznania odwołania od decyzji z dnia 18 maja 2011 roku pełnomocnik ubezpieczonego zgłosiła żądanie stwierdzenia nieważności tego rozstrzygnięcia na podstawie art. 156 k.p.a. w związku z brakiem podstawy prawnej do jego wydania. Postanowieniem z dnia 11 marca 2015 roku Sąd Okręgowy przekazał wskazane żądanie organowi rentowemu celem rozpoznania. W ramach rozpoznania zgłoszonego w dniu 11 marca 2015 roku żądania Zakład wydał w dniu 30 marca 2015 roku zaskarżoną decyzję.

Sąd uznał, że odwołanie J. B. nie jest zasadne.

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadzała się do oceny zasadności odmowy stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 18 maja 2011 roku przy uwzględnieniu treści przepisu art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.), który stanowił zastosowaną przez Zakład podstawę prawną zaskarżonego rozstrzygnięcia z dnia 30 marca 2015 roku.

Zgodnie z treścią powołanego przepisu decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Cytowana regulacja w sposób jednoznaczny jako warunek zastosowania nadzwyczajnego trybu wzruszenia decyzji, w rozpoznawanej sprawie w postaci stwierdzenia nieważności, przewiduje status decyzji, której ma działanie organu rentowego dotyczyć jako ostatecznej. Za ostateczną w rozumieniu cytowanego przepisu należy uznać decyzję od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. ani nie podważyła jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób. W rozpoznawanej sprawie w odniesieniu do decyzji, której stwierdzenia nieważności domaga się ubezpieczony, tj. z dnia 18 maja 2011 roku J. B. wniósł odwołanie w ramach rozpoznania którego toczy się postępowanie w sprawie o sygn. akt VII U 531/12 w przedmiocie zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. Nie można zatem przyjąć, że spełnił się warunek przewidziany przez art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, o którym mowa wyżej. Decyzji z dnia 18 maja 2011 roku, której dotyczyło żądanie zgłoszone w dniu 11 marca 2015 roku nie jest bowiem ostateczna i zostało od niej złożone

odwołanie. W tym stanie rzeczy brak było podstaw do zastosowania nadzwyczajnego trybu wzruszenia decyzji organu rentowego przy zastosowaniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

Na marginesie jedynie sąd zauważył, że w stanie faktycznym sprawy nie byłaby aktualna przesłanka przewidziana w powołanym przepisie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a., tj. wydanie decyzji bez podstawy prawnej, zobowiązująca organ administracji publicznej do stwierdzenia nieważności decyzji. W powołanym przepisie art. 83 ust. 1 ustawy systemowej ustawodawca, posługując się zwrotem "w szczególności", stworzył przykładowy katalog spraw indywidualnych, w których Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję. Oznacza to, że w przypadku spraw w tym katalogu nie wymienionych, co miało miejsce w sprawie zakończonej decyzją z dnia 18 maja 2011 roku o zwrot nadpłaconych składek, każdorazowo należy dokonać oceny czy dana sprawa może być rozstrzygnięta w drodze decyzji zaskarżalnej do sądu powszechnego. W ocenie Sądu sprawa której przedmiotem jest żądanie zwrotu nadpłaconych składek jest indywidualną sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych wynikającą z przepisów ustawy systemowej, która reguluje zagadnienia związane ze zwrotem nienależnie opłaconych składek w art. 24 ust. 6a – ust. 6g. W tym stanie rzeczy należało uznać, że podstawa prawna rozstrzygnięcia decyzji z dnia 18 maja 2011 roku istniała.

Mając na uwadze powyższe decyzję z dnia 30 marca 2015 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 18 maja 2011 roku należało uznać za prawidłową.

Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Od tego wyroku apelację wniósł J. B. zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o uchylenie wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Skarżący podnosi, że jego akta ubezpieczeniowe nie były wypożyczane przez organ rentowy z Sądu Okręgowego w Lublinie lub Sądu Apelacyjnego, gdzie badane były jego odwołania, co świadczy o tym, że ZUS badał wnioski bez dysponowania oryginalnymi i kompletnymi aktami ubezpieczeniowymi, które od lat znajdują się w sądach, gdzie toczyły się bądź toczą postępowania. Zdaniem skarżącego, również na etapie postępowania sądowego brak było akt ubezpieczeniowych z ZUS, co w ocenie skarżącego stanowi naruszenie art. art. 477. 9 § 2 k.p.c., który nakłada na organ rentowy obowiązek przekazania odwołania wraz z aktami rentowymi.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja nie jest zasadna.

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. B. stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 18 maja 2011 roku, o odmowie zwrotu nienależnie opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego i Fundusz Pracy.

Zgodnie z treścią art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.) decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego.

Nie było sporne, że od decyzji z dnia 18 maja 2011 roku ubezpieczony wniósł odwołanie, będące przedmiotem rozpoznania przed Sądem Okręgowym w Lublinie (sygn. akt VII U 531/12).

W tym stanie rzeczy brak było podstaw do zastosowania nadzwyczajnego trybu wzruszenia decyzji organu rentowego przy zastosowaniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.

W tym stanie rzeczy, zarzuty podnoszone przez skarżącego w apelacji, a koncentrujące się na uchybieniach organu rentowego i Sądu I instancji dotyczące braku przy wydawaniu orzeczeń oryginalnych akt uznać należy za chybione. Skoro jest okolicznością bezsporną, że decyzja odnośnie której zostało skierowane żądanie stwierdzenia jej

nieważności jest decyzją nieostateczną to wykluczona jest możliwość jej weryfikacji w trybie nadzwyczajnym. Prowadzi to z kolei do wniosku, że wobec spełnienia tej negatywnej przesłanki prowadzenie postępowania dowodowego w postępowaniu nadzwyczajnym, a w szczególności przeprowadzanie ewentualnych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych było zbędne.

Przedmiotem postępowania dowodowego są tylko fakty mające istotne znaczenie dla merytorycznej oceny dochodzonego roszczenia, a przede wszystkim sporne pomiędzy stronami. Domaganie się przez stronę przeprowadzenia dowodów (w tym też dowodów z dokumentów) na inne okoliczności, czy też okoliczności niesporne nie znajduje uzasadnienia i nie musi być uwzględnione przez sąd orzekający.

Z tych względów na podstawie art.385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.